

(א) [נעלי ג, ג] עניל יב. שזכות כ,

תורה אור השלם

1. איש פי יוד נדר לך או השבע שבעה לאסר אקר על נפשו לא יחל דברו ככל דייצא מפיו יקשה: במדבר ג ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בינא וכו' שאוכל לך אלה: (ב) ברא" ד"ה אמר קרא וכו' ולא למעוט אלא כי היכי:

גליון הש"ס

גמ' הא בכם הארץ: ע' לקמן דף ט"ע:

מוסף רש"י

לכרתניא איהו איסר כו'. לנמדט איסור עמנו על חפצן (מאורי בשמו, ע"ט, ט"ו).

פירוש הרא"ש

רבינא אמר הכי קתני בו'. לסימנא אינטרדן לאשמועי' דכשנר חויר לא בעי שאלה: מבנה"ב. דבעינן דבר הנדור ולא דבר האסור: אמר

קרא איש כי יודר נדר לה'. נתן דלית ליה דברה מורה בלשון בני אדם דליש ליה מלה' אע"ג דרדשי' ליה לקמן מלמד שהנדיים חלון על דבר מנהו מדבר הכשות מרייהו שמעי' מינה דלא חיל מדיש מידור נדר למר עד שידור דדבר הנדור לה' ומדיש נמי לא יחל דברו למר אפי' אם הוא טרד בדבר שהוא לה' כגון שזהו לו לעשות מנהו ומר שלא לעשותה

הכי הוא צבל יחל דברו: הא בתיב לאסור איסר. דבעינן שאלקר עממי' דמבר האסור: מביעי ליה

לברתינא איהו נדר איסר האמור בתורה. ומקו' לה בשזעות דמתפיס צנדר כנדר דמי: הא בת"ח. שאינו גביל בנדיים: הא בע"ה. שאינו טהר מלידור והתמירו עליו כדי שלא יאסור את אשתו עליו: והתניא. צנימותא שחלקו צין מ"ח לעם הארץ ומיהו אין טעמא שזה דבני נדר בתורה היא טעמא דמ"ח יודע דכיון בלא אמר במה שכתוב בה גבילי קא משבעת אבל עם הארץ אינו בקי בכל זו ואמי לולוה אפילו כי קא משבעת במה שכתוב בה אבל צמתני' ליכא לפרש שלא יקל ראשו בשאר נדיים דלאן שי אפילו כשנר חויר יהא נריך שאלה:

רש"י

אלא רבי יהודה היא. דלית ליה מכלל לאו הן: היינו רישא. כלומר כנר תנינא בפירקין דלעיל (דף י:) לחולין שאוכל לך לא כשר וכו' ומוקמינן לה כרבי יהודה ומאי קא משמע לן הכא אלא ודאי לא אינטרדן הכא חולין אלא אידי דבעא למיתני כשנר חויר כעבודת כוכבים תנא נמי חולין: **רבינא אומר**.

הא דקתני חולין לאו דאמר חולין שאוכל (א) אלא הכי קתני אלו מותרין בחולין האומר כשנר חויר כעבודת כוכבים כו': ואי לא **תנא חולין**.

דמשמע מותר בחולין הוא הוה אמיינא בעי שאלה לחסם היכא דאמר כשנר חויר או כעבודת כוכבים בעי למשאל אי הוה נדר אי לא ולהכי תנא חולין למימר דחולין גמורין נינהו דלא בעי שאלה: ומי איכא **לאסוקי אדעתא**. דבעי שאלה היכא דנדר כהאי גוונא אי לא תני נמי חולין: והא מדקתני **סיפא האומר לאשמו רבי אם אסורה כאימא**. אע"ג דנדר דצנר האסור דלא הוי נדר: **פוסחין לו פתח ממקום אחר**. לנודר

זה למטרע שצריך לצא לפני חסם צנר האסור לו לומר הוואיל ונדרת מפתח אחר מראין לו ההימר כדי שלא יקל את ראשו לך כלומר להכי מנרכינן ליה שאלה ופוסחין לו פתח ממקום אחר כדי שלא יהא קל בעיניו לידור בכך להיכיר אמו לגנאי. ומדקתני בזה סיפא דלריך שאלה מכלל דרישא דלא קתני לא נריך שאלה ואפילו אי לא אמר חולין לא

מנרכינן ליה שאלה: **אלא חולין ממילא נסבה**. כדי נצבה: **הא כהנ נמי לאסור איסר**. ונימא נמי עד שידור דצנר האסור: **לא אמר גלוס**. אלמא אפילו שאלה לא בעי: **לא אמר גלוס מדאורייתא**. הוואיל דנדר דצנר האסור ומ"מ נריך שאלה כדי שלא יקל את ראשו בכך: **סלמדי חסם**. לא בעי שאלה דאקראי צעלמא הוא דאירע לו ולא יקל את ראשו בכך ומתני' מיירי בעם הארץ דאי אמרת אפילו שאלה לא בעי יקל את ראשו להיות נודר כך: הנודר

קאמר דהכי לימא כנר זה עלי כשנר חויר לא אפשר דכנר חויר רחמנא והוא לא אסריה: **מפצני לנדמינא איזוה איסר וכו'**. לאשמועינן דע"ג דתלי נדרו צנדר שלא נאסר אלא לו לצדו דהיינו יוס שמת בו אציו חיייל נדרא דלאי לואו האי קרא הוה אמיינא כי יודר נדר עד שידור דצנר שהוא הנדור לגמרי שנאסר מכל מחמת אותו נדר קמ"ל קרא דלאסור איסר. וא"ת איכי מיפקינן התם בריש פרק שזעות שתיס בתרא [שזעות כ:] כיוס שמת בו אציו פשיטא והא טובא קמ"ל וכדתיצנא נראה בעיני דמלדא נקט תנא צנדר על כנר ומתפיס על כנר אחר בו משמע דאגב אורחיה מילתא אחריתי אתא לאשמועינן דמתפיס צימיס שאפילו צלא נדר לא היה אוכל בהם צנר כיון דמ"מ משום נדר ג"כ הס נאסרים עליו כי מתפיס צהו חיייל נדרא והיינו יוס שמת בו אציו ויוס שמת בו רבו דאפילו צלא נדר משום זעריה לא היה אכיל צהו צשרא ושמי חמרא ומש"ה פריך יוס שמת בו אציו פשיטא דהא כל איסוריה ליתיה אלא מחמת נדר ואע"ג דממילא נמי הוי מנמע מאי נפקא לן מינייה מ"מ מתפיס צנדר הוא דלא אפשר ליה לאתפוקי צאיסורא כלל ומפרקינן יוס שנהרג גדליה בן אחיקס אנטריכא ליה דמתמר ממילא וקמ"ל דכיון דלית ציה נמי נדרא מתפיס צנדר הוא ואסור. ואס תאמר דהכא משמע דהיא דאיסר האמור בתורה נפקא לן מקרא דלאסור איסר ואילו התם צפרק שזעות שתיס בתרא מיייתי לה מנא ה"מ אמר קרא איש כי יודר נדר לה' עד שידור דצנר הנדור דאלמא כולה מילתא מהאי קרא נפקא לן ולא מנטרדן לן לאסור אסר כלל וי"ל דהתם משום דלא קאי צעיקרא דהא דינא לא דק ונקט קרא דכי יודר נדר משום דההוא קרא נמי משמע דנדר הוי ע"י התפסקה אבל אין ה"נ דקרא לאסור איסר מצעי לן למתפיס דצנר שלא נאסר אלא לו לצדו דחיייל נדריה: **הילכך לענין התפסין דמתפיס דצנר האסור לא הוי נדר ולא נריך שאלה כלל ואפילו בעם הארץ אלא צמדיר אשתו בלצד ומהאי טעמא דכתיצנא צמתני' אבל מתפיס דצנר הנדור ואפי' דצנר שאינו נדור אלא לו בצלצד חיייל**. וה"מ מתפיס צנדר אבל מתפיס בשזעות לא מהני דק"ל צפרק שזעות שתיס בתרא [שס כ.] דמתפיס בשזעות לאו כמוליא שזעות מפיו דמי דהיינו טעמא משום דנדר חל על החפץ שאסר את החפץ עליו צנדר ולפיכך כשהוא מתפיס חפץ צפצפן ראייו הוא שיחול אבל שזעות הוא אוסר עלמנו מן החפץ אבל גוף החפץ אין עליו נדר וקדושה כלל הילכך אי אמר זה כזה לא אמר כלום וכן נמי אם אמר שלא אוכל צנר כיוס שמת בו אציו והוא היה מושבע על אותו יוס לא אמר כלום דהא צבאות יוס מתפיס ואותו יוס ליכא צבופיה נדרא כלל. ואיכא מ"ד דנהי דמתפיס בשזעות לאו כמוליא שזעות מפיו דמי ה"מ לענין קרבן ומלקות אבל איסורא מיהא איכא וזה אינו מחוור וכמו שכתבתי שם צק"ד: **הא צת"ח**. דכיון דתני לא אמר כלום משמע שאינו נריך שאלה כלל ואפי' מדרבנן ומיירי צת"ח: **והסינא**. צניחותא. כלומר דאף על גב דלריך שאלה לעם הארץ תני לא אמר כלום כיון דמ"ח אין נריך שאלה: **הכי גרסינן ואמר רבי יוחנן ואמר רב נהמן:**

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ר"ן

יד.

ה א מיי פ"א מהל' נדרים הל"ט סגמ לאון רמב טוש"ע יו"ד סי' רד טע"ז ח:

ו ב מיי שם פ"ב הל' יג סגמ שם טוש"ע יו"ד סי' רה טע"ז א:

ז ג ד ה מיי פ' יב מהל' שזעות הל' ה ופ"א מהל' נדרים הל' כו סגמ לאון רמא רמב טוש"ע יו"ד סי' ריב:

תוספות

היינו רישא. פירוש מתני' דפ"ק דתנא לחולין שאוכל לך לא כשר וכו' ואוקימנא כתיבי יהודה: איידי דתנן בבשר חויר. ויכיל דכתיס הכנה שאין הנדר מל תנא נמי חולין צדידיהו דבעי ליישב לעולם מתני' האוקמא דאיצטריך למידק לא לחולין וכו' יהודה ואע"ג דמנינא מדא זימנא פ"ק תנינא אגב גררס וליג דלא לדיקרא אמא מתני' אלא לגופיה אע"ג דלא הוי שום צינותא מ"מ מינא חב גררס דאינן השתא ממוקמא גס כר"מ ולהכי לא הוי מני למיתני קרבן שאוכל לך: ה"מ דבעי שאלא מדרבנן ובי פצי לביצור חבי ודא מדקתני סיפא. וא"ת היכא ס"ד דבעי שאלה מדרבנן והא קתני דמותרין יו"ל דס"ד דמתמדין ר"ל מדאורייתא והכ"ג אמרינן לקמן ד' נדיים התירו חמנים ואפי"ה קאלר צנמרא דבעי שאלה מדרבנן: או דב"ה אפי' ברבד האמור נמי דהא בתיב לאסור איסר. וא"ת אי"כ כי יודר נדר לדבר הנדור למה לי יו"ל דלא מינא דנדר האסור חמיר (פי') [ט"פ] להפסיק בו מדנדר הנדור: ההיא מביע"ה ליה לברתינא איהו איסר האמור בתורה וכו'. דמוקי לה בשזעות פ"ג דף (כ.) למתפיס צנדר או למתפיס שזעות שאומ' זה כזה ונפקא לן מכפילות הלשון דלאסור איסר וא"ת התינא לאצי דמוקי ליה הכי פ"ג שזעות אלא לרנא דלתר התם מתפיס בשזעות וצנדר לא כלום הוא והך ברייתא מפרש מתפיס שזעות שאומ' לה ואיזה הוא איסר נדר האמור בתורה הרי שאמר הכי עלי שלא לחול צנר וכו' דכיון שמוכר צהדיא עלא לחול הוי עיקר הנדר ומסבירא נפקא ליה ולא משום פסוק אי"כ לדידיה כפילות דלאסור איסר למה לי ושמי יס לומר לרנא אין להקשות מן הכפילות מלאסור איסר משום דרנא אמר הסם דאיסר הוא לשון צבני עלמנו [ואסן] הוילאו בלשון נדר נדר בגון שאמר ככר זה עלי לאסור ואס הוילאו בלשון שזעות שאמר איסור שלא יאכל (דצנר) [ככר] זה הוי כאילו אמר שזעות שלא

אלא רבי יהודה היא היינו רישא. מתני' דפרקא קמא [י:] דתנן לחולין שאוכל לך קרי רישא. ונראה צעיני דה"פ צעלמא אי כר"מ מתוקמא לא תקשי לן היינו רישא משום דהיא דלעיל ואוקימנא [א.] כרבי יהודה והכי קתני שרבי יהודה אומר האומר ירושלים וכו' והכא סתם לן תנא דאפילו לר"מ

דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן בזה מודה משום דכיון דאמר לא חולין על כרחין קרבן הוי אבל קאמר הש"ס דלא אפשר לאוקמא אליציה דכיון דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן אפילו צכי האי גוונא אית ליה למישרי: **אידי דקתני כשנר חויר וכו'**. כלומר הא דקתני חולין שאוכל לך לאו לגופיה איצטריך ולא לדיקוא אלא אגב גררס דשארע פתח ציה הכי: **הכי קתני אלו מוסרין בחולין**. כלומר כאומר חולין שאוכל לך שיהא מותר לגמרי ולא בעי שאלה: **מנא ה"מ**. דמתפיס דצנר האסור לא מתסר: **אמר קרא כי יודר נדר וכו'** עד שידור דצנר הנדור. נראה בעיני דהכי פירשו דצדינא להש"ס דלאשמועינן דמתפיס דצנר הנדור מיתסר לא נריך קרא דכיון דאמר ככר זה עלי אסור הוי נדר כי אמר נמי כקרבן אסור קאמר ולא גרע מידות אלא ודאי קרא דכי יודר נדר לאו לדבר הנדור אתא אלא למעוטי דבר האסור. ופרכינן אי הכי אפילו דצנר האסור נמי דהא כתיב לאסור חויר כלומר דעל כרחק כל חד לגופיה איצטריך ולא

למעוטא (ט) דכי היכי דלא תיסק אדעתין דמתפיס לא הוי נדר כתב רחמנא הני תרי קראי לאשמועינן צמתפיס דצנר האסור ומתפיס דצנר האסור הוי נדר וכל חד מינייהו חיייל דאי לא לאסור איסר למאי מוקמת ליה. ומפרקינן לאסור איסר מתצעי לכדתניא אחיו איסר וכו' כלומר וכיון דאפשר לאוקומה להך דרשא להכי מוקמת לה משום דקצנרא היא דמתפיס דצנר האסור לא חיייל דצעלמא דצנר הנדור מני לאתפוקי ולומר ככר זה עלי צנדר וקרבן שנאסר ע"י נדר אכל כי מתפיס דצנר האסור לא כלום אמר רחמנא הני תרי קראי לאשמועינן צמתפיס דצנר האסור ומתפיס דצנר האסור אותו נדר קמ"ל קרא דלאסור איסר. וא"ת איכי מיפקינן התם בריש פרק שזעות שתיס בתרא [שזעות כ:] כיוס שמת בו אציו פשיטא והא טובא קמ"ל וכדתיצנא נראה בעיני דמלדא נקט תנא צנדר על כנר ומתפיס על כנר אחר בו משמע דאגב אורחיה מילתא אחריתי אתא לאשמועינן דמתפיס צימיס שאפילו צלא נדר לא היה אוכל בהם צנר כיון דמ"מ משום נדר ג"כ הס נאסרים עליו כי מתפיס צהו חיייל נדרא והיינו יוס שמת בו אציו ויוס שמת בו רבו דאפילו צלא נדר משום זעריה לא היה אכיל צהו צשרא ושמי חמרא ומש"ה פריך יוס שמת בו אציו פשיטא דהא כל איסוריה ליתיה אלא מחמת נדר ואע"ג דממילא נמי הוי מנמע מאי נפקא לן מינייה מ"מ מתפיס צנדר הוא דלא אפשר ליה לאתפוקי צאיסורא כלל ומפרקינן יוס שנהרג גדליה בן אחיקס אנטריכא ליה דמתמר ממילא וקמ"ל דכיון דלית ציה נמי נדרא מתפיס צנדר הוא ואסור. ואס תאמר דהכא משמע דהיא דאיסר האמור בתורה נפקא לן מקרא דלאסור איסר ואילו התם צפרק שזעות שתיס בתרא מיייתי לה מנא ה"מ אמר קרא איש כי יודר נדר לה' עד שידור דצנר הנדור דאלמא כולה מילתא מהאי קרא נפקא לן ולא מנטרדן לן לאסור אסר כלל וי"ל דהתם משום דלא קאי צעיקרא דהא דינא לא דק ונקט קרא דכי יודר נדר משום דההוא קרא נמי משמע דנדר הוי ע"י התפסקה אבל אין ה"נ דקרא לאסור איסר מצעי לן למתפיס דצנר שלא נאסר אלא לו לצדו דחיייל נדריה: **הילכך לענין התפסין דמתפיס דצנר האסור לא הוי נדר ולא נריך שאלה כלל ואפילו בעם הארץ אלא צמדיר אשתו בלצד ומהאי טעמא דכתיצנא צמתני' אבל מתפיס דצנר הנדור ואפי' דצנר שאינו נדור אלא לו בצלצד חיייל**. וה"מ מתפיס צנדר אבל מתפיס בשזעות לא מהני דק"ל צפרק שזעות שתיס בתרא [שס כ.] דמתפיס בשזעות לאו כמוליא שזעות מפיו דמי דהיינו טעמא משום דנדר חל על החפץ שאסר את החפץ עליו צנדר ולפיכך כשהוא מתפיס חפץ צפצפן ראייו הוא שיחול אבל שזעות הוא אוסר עלמנו מן החפץ אבל גוף החפץ אין עליו נדר וקדושה כלל הילכך אי אמר זה כזה לא אמר כלום וכן נמי אם אמר שלא אוכל צנר כיוס שמת בו אציו והוא היה מושבע על אותו יוס לא אמר כלום דהא צבאות יוס מתפיס ואותו יוס ליכא צבופיה נדרא כלל. ואיכא מ"ד דנהי דמתפיס בשזעות לאו כמוליא שזעות מפיו דמי ה"מ לענין קרבן ומלקות אבל איסורא מיהא איכא וזה אינו מחוור וכמו שכתבתי שם צק"ד: **הא צת"ח**. דכיון דתני לא אמר כלום משמע שאינו נריך שאלה כלל ואפי' מדרבנן ומיירי צת"ח: **והסינא**. צניחותא. כלומר דאף על גב דלריך שאלה לעם הארץ תני לא אמר כלום כיון דמ"ח אין נריך שאלה: **הכי גרסינן ואמר רבי יוחנן ואמר רב נהמן:**

והא

אוכל ככר זה ודריש ליה התם משום דאיסר זה הטילו הכפילות בין נדר לשזעות וכיון דלשון הוא לעמנו ליכא למידרש מן הכפילות שיתפיס צנדר מדי דהוה אשזועה דכתיב או השבע שזעות דכתיב כלל הכי לא דרשינן מן הכפילות שיתפיס צנר האסור ע"י שזעות בכפילות מדר משום דגלי קרא צעלמא לא תשבע צעיני לשקר דמשמע שהוא לשון לעמנו שאסר עלמנו בלשון שזעות הילכך לרנא לא קשאו כלל מן הכפילות דפרי' כך נראה למורי שי' ורבינאו הרי את עלי וכו'. יודע היה דמתניתין דבעי התרת חסם אינו כ"א מדרבנן דצנר הנדור בעי אלא ס"ד דהך ברייתא דקתני לא אמר כלום אפי' מדרבנן לא בעי שאלה מדקתני לא אמר כלום וכן מוכח שגיטא דאצי דקאמר לא אמר כלום מדאורייתא ונריך שאלה מדרבנן: ה"ג בהך ברייתא הרי את עלי אע"י בבשר אבי' בבשר אחותי. ואחאמנו על השבע קאי אכל י"ג כשנר אמה כשנר אחותה דמשמע דלמה ואחותה של אשתו קאי וליג דא"כ הוה ליה למימר כשנר אמן או כשנר אחותך דהא צמדנר עם אשתו מיירי דקאמר הרי את עלי אלא גר' כשנר אמי כשנר אחותי אך הסופרים טעו לכתוב אמה ואחותה: **רבא אמר הא בהלביד חבם בעם הארץ**. ואצי מלדא משעי הכי משמע לדידיה דאין חילוק בין תלמידי חסם לעם הארץ: **והתניא הנודר בתורה וכו'**. פירוש והתניא צנימותא שיש חילוק בין מ"ח לעם הארץ:

א) [עיבודו ע. וט"ז].
ב) [ל"ל לאשמו].
ג) גיטין פד. ע"ש, ד) ס"א במוט,
ה) [קמן טו:],
ו) [ש"ך ע"א],
ז) [מכאן ש"ך לגר טו.].

פירוש הרא"ש

הגורד בתורה. האי נודר לא דווקא אלא נשבע ומי נשבעה בלשון נדר כמתק לעיל בפ"ק (דף י.) נדר במוט: לא קשיא הא דמתחא אארעא בו. ירשא צמה שכתוב זה דבריו קיימין דנקט ליה צדיה כיון דנקט ליה צדיה ואמר צמה שכתוב בתורה דעמו ארעא הלך זה ואפי' הכי אי אמר צמה דעמיה אגוילי סיפא דמתחא ארעא הלך אמר צמה שכתוב זה דעמיה אגוילי וה"ק צמה שכתוב זה המורה והיינו דהא קמ"ל אלא כי אמר זה וצמה שכתוב זה קאי אגוילי ואם כן צמה שכתוב זה היינו ע"כ על האזכרות ארעא ואמר צמה שכתוב ירשא דמתחא ארעא קמ"ל דאע"ג דמתחא ארעא ואמר צמה שכתוב זה מהו סיפא דנקט ליה צדיה אע"ג דלא אמר אלא זה כמ"ד צמה שכתוב זה והאי דקתני זה וצמה שכתוב זה ה"פ אמר זה או צמה שכתוב זה א"י אמר זה כאלו אמר צמה שכתוב זה: בתנ"י קונם שאני י"ן. צמרתא מפרש לה: קונם שאני משמשך. בתנ"י מפרש לה: שבוייה שאני י"ן. גרסינן דשבעה חלה על האדם: גמ' קונם עיני בשינה היום אם אישן למהר. אטר עלמו בשינה היום בתנאי אם אישן למהר חיישין שמח י"ן למהר כיון דשינת מחר אינה כ"א תנאי לא מודהר ונדאי י"ן:

הגורד צמורה. שאוכל לך לא אמר כלום: **אי מחתא ספר תורה ארעא**. ואמר צמה שכתוב זה: **דעסיה אגוילי**. דכשנדר לא נדר אלא בגוילין שכתוב בהן התורה דכיון שהיה רואה אותה מונחת על הארץ סבר הואיל ומונחת על הארץ ודאי אין כתוב בה ולא נדר אלא בגוילין ולא אמר כלום. אבל אי אמר זה וצמה שכתוב בתוכה אפילו אי מחתא ארעא מוכחא מילתא דודאי שבעה גמורה עשה ודבריו קיימין אע"ג דמתחא ארעא דלהכי אמר זה וצמה שכתוב זה: **אבל אי מנקיט ליה צדיה**. אפילו אמר צמה שכתוב זה דבריו קיימין וצדכי מיירי הא דקתני צמה שכתוב זה דבריו קיימין דכיון דמנקיט ליה צדיה נכבוד ורואה ויודע מה שבתוכה כי אמר צמה שכתוב זה דבריו קיימין דשבעה גמורה חשיבא וכ"ש כי אמר זה וצמה שכתוב זה (ט): תרוייהו מיירי דנקיט ליה צדיה ואהכי תנא זה וצמה שכתוב זה דהא קמ"ל דכיון דנקיט ליה צדיה דיועד שהיא ^ז כתובה אי אמר זה גרידא כמאן דלמחר צמה שכתוב זה דמי ודבריו קיימין: **בתנ"י קונם שאני י"ן שאני מהלך**. האומר יחסר עלי כקרבן אם אני י"ן או אני מהלך. ^ה והכי גרסינן גבי נדר כל יחל וגבי שבעה אסור^ה משום דהאי לא יחל דנדר מוקי לה בגמרא דמדרבנן הוא ודשבעה הו איסור דאורייתא: **גמ' קונם עיני צנינה היום אם אני אישן למהר**.

מה שאני י"ן היום יהא עלי צנום עד אם מנת אם אישן למהר דלם י"ן הוא למהר לוקה על מה שישן אתמול: **אל י"ן היום**. דשמח י"ן מיד למהר ולא מייקיים תנאייה ומנאל עובר בכל יחל על מה שישן אתמול: **ורב נחמן אומר י"ן היום ולא חיישי' שמח י"ן** למהר דלמחר מיחזיר וזיר שלא י"שן כדי שלא ילקה על מה שישן אתמול: ^{כי}

הא קמ"ל דכיון דנקיט לה צדיה אע"ג דלא אמר אלא זה כמאן דלמחר צמה שכתוב זה דמי. וה"פ דרישא דקתני הגורד צמורה לא אמר כלום צמה שכתוב זה דבריו קיימין דמתחא על ארעא ומש"ה כי אמר זה לא מהני עד דקאמר צמה שכתוב זה אבל סיפא דנקיט לה צדיה עסקינן ומש"ה קתני דנקיט לה צדיה אע"ג דלא אמר אלא זה כמאן דלמחר צמה שכתוב זה דמי. ואיכא נסחא דתרינגא דלא מחוורא ומש"ה לא חיישינן לפרושא. אבל הראב"ד ז"ל פירש דכי קתני נודר נמש קאמר שאומר ככר זה עלי צמורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפס אלא בגוילין אבל אמר צמה שכתוב זה כלומר ככר זה עלי צמה שכתוב זה הרי זה אסור כמתפס דצבר הנודר משום דדעתיה האזכרות והזכרות שזה נדורים הן שע"י הכתיבה והכנה לשם קדושה הם קדושות והציא רחיה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ"א ה"ג] צמורה לא אמר כלום צמה שכתוב זה דבריו קיימים צמורה בקדושת התורה צמה שכתוב זה בקרבנות הכמוצין זה וגהי דירושלמי אמר קרבנות וצגמרא דילן אמרינן הזכרות מ"מ שיטת הירושלמי מוכחת דצמתפס צנדר עסקינן א"י כדי אמרינן דעתיה האזכרות שזה על כל מה שנתפס זה קאמר דהיינו קרבנות וכלי שרת. והרמב"ם ז"ל הביא דין זה שנשבע וצנודר שסובר הרצ ז"ל דשמעתין נשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה האזכרות שזה וצירושלמי עסקינן צמתפס צנדר ושיניהם אמת: **בתנ"י קונם שאני י"ן**. צכולה גרסינן שאני צלא יו"ד וצשבעות גרסינן [קמן טו:]: שאני ציו"ד דמשום דנדרים מתפסא אנפשיה תני להו צלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דצשבעות אטר נפשיה תני להו צלשון שאני ציו"ד. והאי דתנא צנדרים הרי זה צבל יחל דצרו וצשבעות קתני אסור נפרש בגמרא [טו:]: **צס"ד: גמ' י' כי לא זהיר בתנאייה**. כיון שאינו עיקר האיסור אלא תנאי ליום ראשון אבל באיסורו כיון שהוא עיקר האיסור אע"פ שאינו אסור מנד עלמנו אלא צצרופו של יום ראשון אפילו הכי מודהר: **הכי דמי**. כלומר צצחה לשון נדר: **אינימא דקתני שאני י"ן מי הוי נדרא**. נרצה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קתני לא תיקשי מתני' לרב יהודה דמצינן למימר דמתניתין לאו צבתנא והאיסורא עסקינן אלא צנודר שאני י"ן לחוד וקמ"ל דאע"ג דליכא הכא חפלא חייל נדרא אבל לא מצינן למימר הכי דהתניא דכי האי גוונא לא חייל: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה**. כלומר וקא משמע לן דגהי דאי אפשר צלא שינה אפילו הכי אי י"ן שלא מתוך האונם הרי זה צלא יחל: **ומי שצקינן ליה עד דעבר איסורא צל יחל**. כלומר ככי האי גוונא מי חייל נדרא כלל כיון דאי אפשר לו לקיימו צסופו. ונקט ליגנא דמי שצקינן ליה משום דצעי לאתויי עלה הא דרצי יוחנן שהיא צשבעה וצשבעה שייך האי ליגנא כלומר דלא שצקינן מלהלקותו עד דעבר איסור צל יחל אלא לאלתר מלקין אותו משום שבעת שוא וקף על גב דצנדר לא שייך הכי ^ד נדר שוא לא אשכחן דאסור משום שבעה שבעה האי ליגנא:

מלקין

לחוד דעתיה אזכרות אבל זה לחוד לעולם דעמו אגוילין אע"ג דנקט ליה צדיה איצטת אימא ירשא מחתא ארעא והא קמ"ל דמתחא ארעא ואמר צמה שכתוב זה לחודה מהני וה"ג סיפא דנקיט ליה צדיה והא [קמ"ל] אע"ג דלא אמר אלא זה דמי והא דקתני סיפא זה וצמה שכתוב זה ה"ק סיפא וזמנין דזה לחודה מהני כמה שכתוב זה והיינו היכא דנקיט ליה צדיה: אייתבר קונם עיני בשינה היום. ושינה הוא שם דבר בלשון הש"ס כמו שינה בלשון פסוק: רב נחמן אמר י"ן ואין חוששין ששמי י"ן למהר. מפרש טעמיה בגיטין (ד' פד.) דאי צעי מבניו נפשיה צבילוא:

תניא »הגורד בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין קתני במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה צריך למימר אמר רב נחמן לא קשיא הא דמתחא אורייתא ארעא הא דנקיט לה בידיה מחתא על ארעא דעתיה אגוילי נקט לה בידיה דעתיה על האזכרות שבה ואיבעית אימא על ארעא כיון דאמר במה שכתוב בה מהני ^ה וזו ואין צריך לומר זו קתני ואי בעית אימא כולה ^ה מציעתא נמי דנקיט ליה בידיה והא קמ"ל כיון דנקיט ליה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי: **מתני'** קונם שאני י"שן שאני מדבר שאני מהלך האומר ^ה לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בלא יחל דברו: **גמ'** ^ה אייתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למהר אמר רב יהודה אמר רב דאל י"שן היום שבא י"שן למהר ורב נחמן אמר י"שן היום ולא חיישינן שבא י"שן למהר והומרדה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למהר אם אישן היום שישן היום כי

^ו והא דמסקינן הכא צנודר צמורה צעם הארץ נריך שאלה ואילו צמתפס צבר האסור דייקין ממתני' דלא נריך שאלה כלל אלא צנדרי אשמו כדאימא לעיל צסמוך היינו טעמא משום צנודר צמורה איכא גווי דמתסר כדאמרינן צסמוך והאיא פלוגתא לעם הארץ לא משמע ליה ואחי לאיחלופי מש"ה אמרינן דאפילו צההוא גוונא דשרי נריך שאלה לעם הארץ:

הגורד צמורה. כלומר שנשבע צמורה דקרי ליה תנא לנשבע נודר ^ה וכדכתיבנא לעיל. ומיירי שהיתה תורה מונחת לפניו ואמר צו התורה שלא אעשה או שאעשה דצר פלוני לא אמר כלום דדעתיה אגוילין כדאמרינן צסמוך: **הא דמתחא אורייתא על ארעא** הא דנקיט לה ירשא דהגורד צמורה לא אמר כלום דנקיט לה צדיה ואפילו הכי לא אמר כלום דמצי צמורה דקאמר בגוילין שהיא כתובה אבל צמה שכתוב זה דבריו קיימין דדעתיה האזכרות שזה והרי הוא נשבע צסם. אבל סיפא דצמתחא אורייתא על ארעא עסקינן ולפיכך אילו אמר צמה שכתוב זה צלצד לא אמר כלום כיון דמתחא ארעא אמרינן דדעתיה אגוילי דהכי קאמר צמה שכתוב זה התורה דהיינו הגוילין אבל כי אמר זה וצמה שכתוב זה מהני דכיון דלמחר זה כצר הזכיר הגוילין וכי אמר צמה שכתוב זה על כרך דעתיה האזכרות שזה: **ואי צעית אימא דמתחא על ארעא**.

כלומר כולה דמתחא על ארעא ואפילו הכי כי קאמר צמה שכתוב זה דבריו קיימין. וסיפא דקתני זה וצמה שכתוב זה דבריו קיימין לא כריכא לגופה אלא לגלויי ארישא דצדמתנחא על ארעא היא דסיפא ודאי כיון דלמחר זה וצמה שכתוב זה אפילו מנחא ארעא מהני ומינה דמה שכתוב זה בלחוד נמי אפילו מנחמא ארעא מהני דלא צצירא לן להך אוקמתא לאוקומא צרייתא צתרי גוויני: **הכי גרסינן ואי צעית אימא סיפא**

הא קמ"ל דכיון דנקיט לה צדיה אע"ג דלא אמר אלא זה כמאן דלמחר צמה שכתוב זה דמי. וה"פ דרישא דקתני הגורד צמורה לא אמר כלום צמה שכתוב זה דבריו קיימין דמתחא על ארעא ומש"ה כי אמר זה לא מהני עד דקאמר צמה שכתוב זה אבל סיפא דנקיט לה צדיה עסקינן ומש"ה קתני דנקיט לה צדיה אע"ג דלא אמר אלא זה כמאן דלמחר צמה שכתוב זה דמי. ואיכא נסחא דתרינגא דלא מחוורא ומש"ה לא חיישינן לפרושא. אבל הראב"ד ז"ל פירש דכי קתני נודר נמש קאמר שאומר ככר זה עלי צמורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפס אלא בגוילין אבל אמר צמה שכתוב זה כלומר ככר זה עלי צמה שכתוב זה הרי זה אסור כמתפס דצבר הנודר משום דדעתיה האזכרות והזכרות שזה נדורים הן שע"י הכתיבה והכנה לשם קדושה הם קדושות והציא רחיה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ"א ה"ג] צמורה לא אמר כלום צמה שכתוב זה דבריו קיימים צמורה בקדושת התורה צמה שכתוב זה בקרבנות הכמוצין זה וגהי דירושלמי אמר קרבנות וצגמרא דילן אמרינן הזכרות מ"מ שיטת הירושלמי מוכחת דצמתפס צנדר עסקינן א"י כדי אמרינן דעתיה האזכרות שזה על כל מה שנתפס זה קאמר דהיינו קרבנות וכלי שרת. והרמב"ם ז"ל הביא דין זה שנשבע וצנודר שסובר הרצ ז"ל דשמעתין נשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה האזכרות שזה וצירושלמי עסקינן צמתפס צנדר ושיניהם אמת: **בתנ"י קונם שאני י"ן**. צכולה גרסינן שאני צלא יו"ד וצשבעות גרסינן [קמן טו:]: שאני ציו"ד דמשום דנדרים מתפסא אנפשא תני להו צלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דצשבעות אטר נפשיה תני להו צלשון שאני ציו"ד. והאי דתנא צנדרים הרי זה צבל יחל דצרו וצשבעות קתני אסור נפרש בגמרא [טו:]: **צס"ד: גמ' י' כי לא זהיר בתנאייה**. כיון שאינו עיקר האיסור אלא תנאי ליום ראשון אבל באיסורו כיון שהוא עיקר האיסור אע"פ שאינו אסור מנד עלמנו אלא צצרופו של יום ראשון אפילו הכי מודהר: **הכי דמי**. כלומר צצחה לשון נדר: **אינימא דקתני שאני י"ן מי הוי נדרא**. נרצה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קתני לא תיקשי מתני' לרב יהודה דמצינן למימר דמתניתין לאו צבתנא והאיסורא עסקינן אלא צנודר שאני י"ן לחוד וקמ"ל דאע"ג דליכא הכא חפלא חייל נדרא אבל לא מצינן למימר הכי דהתניא דכי האי גוונא לא חייל: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה**. כלומר וקא משמע לן דגהי דאי אפשר צלא שינה אפילו הכי אי י"ן שלא מתוך האונם הרי זה צלא יחל: **ומי שצקינן ליה עד דעבר איסורא צל יחל**. כלומר ככי האי גוונא מי חייל נדרא כלל כיון דאי אפשר לו לקיימו צסופו. ונקט ליגנא דמי שצקינן ליה משום דצעי לאתויי עלה הא דרצי יוחנן שהיא צשבעה וצשבעה שייך האי ליגנא כלומר דלא שצקינן מלהלקותו עד דעבר איסור צל יחל אלא לאלתר מלקין אותו משום שבעת שוא וקף על גב דצנדר לא שייך הכי ^ד נדר שוא לא אשכחן דאסור משום שבעה שבעה האי ליגנא:

א ב מ מ"י פ"ב מהל' שבעות הלכה [ד] ה ופ"א מהלכות נדרים הלכה כו [מתן] סמנ לאון רמא רמב טו"טע י"ד סימן ר"ב:

ב ג מ"י פ"ג מהלכות נדרים הלכה י סמנ לאון סס טו"טע י"ד ס"י ר"ג סע"י א:
י ד ה מ"י סס פ"ד ה"י יד [טו] סמנ סס טו"טע" שס סע"י ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי צעית אימא כולה נמי ל"ל ותיבת מילתא מנחק: (ב) רש"י ד"ה אלא וכו' זה הס"ד ואח"כ מ"ה כולה גמי כו' מריווי מייירי: (ג) ר"י קונם וכו' מהלך והכא גרסינן:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה הגורד בתורה וכו' וברכתצבא לעיל. דף ח ע"א ד"ה והלא מושבע: שם ר"ה ואלא דאמר קונם וכו' נודר שוא לא אשבתן. וכו' הר"ן לקמן דף כה ע"א. ועיין מוס' גיטין דף לה ע"א ד"ה וטודרת:

מוסף רש"י

קונם שאני י"שן. ומפרש צגמרא דלמחר עיני, שאין המדרים חלני אלא על צבר שיש בו ממש, ומתני עובר משום כל יחל ולא תני אסור, אוקומא צגמרא דנדר על תנאי, כגון דנדר קונם שינה אם אי יחל ככר זו או קונם עיני בשינה היום אם י"ן למהר, שאם י"ן ציום הספור ליכא איסורא צההיא שעתא, מהו אם י"ן למהר שאל יום התנאי, עובר צבל יחל מיום הראשון שהוא יום האסור למפרע (ואמ"ה בשחח.) אל י"שן היום שבא י"שן למהר. ומנאל שעבר על נדרו (גיטין טז).

ורב נחמן אמר י"שן היום. ולמחר יתקיים תנאי ולא י"שן (שם).

תוספות

הא דמתחא אארעא. והכי דייקין סיפא דבעינן תרמי זה וצמה שכתוב זה אבל מה שכתוב זה לחוד אמרי' דדעתיה אגוילין וה"ק צמה שכתוב זה דהיא הקלף אבל כשאמר זה וצמה שכתוב זה ע"כ מתייבב לשונו שמע מיה דדעתיה אאזכרות שזה וירשא דנקיט ליה צדיה הילכך כשאמר צמה שכתוב זה

לחוד דעתיה אזכרות אבל זה לחוד לעולם דעמו אגוילין אע"ג דנקט ליה צדיה איצטת אימא ירשא מחתא ארעא והא קמ"ל דמתחא ארעא ואמר צמה שכתוב זה לחודה מהני וה"ג סיפא דנקיט ליה צדיה והא [קמ"ל] אע"ג דלא אמר אלא זה דמי והא דקתני סיפא זה וצמה שכתוב זה ה"ק סיפא וזמנין דזה לחודה מהני כמה שכתוב זה והיינו היכא דנקיט ליה צדיה: אייתבר קונם עיני בשינה היום. ושינה הוא שם דבר בלשון הש"ס כמו שינה בלשון פסוק: רב נחמן אמר י"ן ואין חוששין ששמי י"ן למהר. מפרש טעמיה בגיטין (ד' פד.) דאי צעי מבניו נפשיה צבילוא: